

ZARZĄDZENIE MINISTRA GOSPODARKI KOMUNALNEJ

z dnia 15 grudnia 1952 r.

w sprawie rozmieszczenia, liczebności oraz norm etatów osobowych i sprzętu straży pożarnych.

Na podstawie art. 8 ust. 7 ustawy z dnia 4 lutego 1950 r. o ochronie przeciwpożarowej i jej organizacji (Dz. U. z 1951 r. Nr 58, poz. 404) zarządza się, co następuje:

§ 1. Ochotnicze terenowe straże pożarne powinny być tworzone w miejscowościach liczących ponad 300 do 20.000 mieszkańców.

§ 2. Typy ochotniczych terenowych straży pożarnych, ich stan liczebny oraz etaty sprzętu ustala tabela stanowiąca załącznik nr 1 do zarządzenia. Normy podane w tabeli mogą być na wniosek powiatowego komendanta straży pożarnych zwiększone lub zmniejszone na mocy decyzji wojewódzkiego komendanta straży pożarnych, jeżeli warunki lokalne wskazują na większy lub mniejszy od normalnego stan bezpieczeństwa pożarowego w danej miejscowości.

§ 3. Ochotnicze straże pożarne powinny być uzupełniane zawodowymi pogotowiami i posterunkami. Liczebność tych pogotowii i posterunków określa załącznik nr 1 do zarządzenia.

§ 4. Zawodowe terenowe straże pożarne powinny być tworzone w miejscowościach liczących ponad 20.000 mieszkańców,

§ 5. W miejscowościach liczących od 20.000 do 100.000 mieszkańców powinny być tworzone oprócz zawodowych terenowych straży pożarnych ochotnicze terenowe straże pożarne, których członkowie stanowią będą uzupełnienie zawodowych straży pożarnych istniejących w tych miejscowościach. Takie same ochotnicze straże pożarne powinny być tworzone w miejscowościach liczących ponad 100.000 mieszkańców, jeżeli istniejące w tych miejscowościach oddziały terenowych zawodowych straży pożarnych nie obejmują swym zasięgiem całości miasta. Stan liczebny tych ochotniczych straży pożarnych oraz ich wyposażenie określa wojewódzki komendant straży pożarnych w zależności od potrzeb istniejących zawodowych terenowych straży pożarnych, dla których ochotnicze straże pożarne stanowią mają uzupełnienie.

§ 6. W miejscowościach liczących ponad 100.000 mieszkańców powinny być tworzone oddziały zawodowej terenowej straży pożarnej w takiej ilości i tak rozmieszczone, aby zasięg oddziału nie przekraczał terenu o promieniu 2 km przy zabudowie zwartej i 3 km — przy zabudowie luźnej.

§ 7. Podstawą do ustalenia stanu osobowego terenowej zawodowej straży pożarnej jest ilość mieszkań-

ców osiedla w stosunku 1 strażak na 1000 mieszkańców. W miejscowościach, w których ilość mieszkańców w pewnych okresach (sezonach) stale ulega zmianie, za podstawę ustalenia stanu osobowego straży zawodowej przyjmuje się ilość mieszkańców według stanu średniego w roku poprzedzającym.

§ 8. Wyposażenie zasadnicze terenowych zawodowych straży pożarnych określone jest w załączniku nr 2 do zarządzenia.

§ 9. O konieczności powołania zakładowej straży pożarnej orzeka wojewódzki komendant straży pożarnych w porozumieniu z kierownikiem danego zakładu pracy, właściwym inspektorem ochrony przeciwpożarowej oraz z wojewódzkim inspektoratem ochrony.

§ 10. Typy, liczebność oraz wyposażenie zasadnicze zakładowych ochotniczych i zawodowych straży pożarnych, zależne od liczby zatrudnionych w danym zakładzie osób, określa tabela stanowiąca załącznik nr 3 do zarządzenia.

§ 11. Jeżeli ochotnicze terenowe lub zakładowe straże pożarne, o których mowa w §§ 1, 5 i 10, nie będą mogły być utworzone w miejscowościach lub zakładach, w których powinny one stosownie do postanowień tych przepisów powstać, należy w miejscowościach tych lub zakładach powołać obowiązkowe terenowe lub zakładowe straże pożarne.

§ 12. Zakłady pracy zostaną podzielone na kategorie niebezpieczeństwa według wskaźników podanych w załączniku nr 4 do zarządzenia.

§ 13. Podział zakładów według kategorii niebezpieczeństwa dokonany będzie przy uwzględnieniu konstrukcji budynku, w którym zakład się mieści, jak również innych okoliczności wpływających na zwiększenie niebezpieczeństwa pożarowego w danym zakładzie. Podziału dokona wojewódzki komendant straży pożarnych w porozumieniu z kierownikiem danego zakładu pracy, właściwym inspektorem ochrony przeciwpożarowej oraz wojewódzkim inspektoratem ochrony.

§ 14. Po zaliczeniu zakładu do kategorii niebezpieczeństwa wojewódzki komendant straży pożarnych w porozumieniu z kierownikiem tego zakładu pracy, właściwym inspektorem ochrony przeciwpożarowej oraz wojewódzkim inspektoratem ochrony może ustalić liczebność i wyposażenie zakładowej zawodowej lub ochotniczej straży pożarnej niżej lub wyżej od wskaźników wynikających z tabeli stanowiącej załącznik nr 3, biorąc pod uwagę kategorię ważności oraz specyficzne właściwości danego zakładu pracy. Ustalenie liczebności i wyposażenie zakładowej straży pożarnej wyżej od wskaźników zawartych w tabeli podlega zatwierdzeniu przez Komendę Główną Straży Pożarnych po wysłuchaniu opinii właściwego głównego inspektora ochrony przeciwpożarowej.

§ 15. Szczegółowy spis sprzętu przynależnego do zasadniczego wyposażenia etatowego, wymienionego w załącznikach nr 1, 2 i 3, ustala Komenda Główna Straży Pożarnych.

§ 16. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia z mocą od dnia 15 grudnia 1952 r.

Minister Gospodarki Komunalnej: *F. Baranowski*

Załączniki do zarządzenia Ministra Gospodarki Komunalnej z dnia 15 grudnia 1952 r. (poz. 506).

Załącznik nr 1

TERENOWE OCHOTNICZE STRAŻE POŻARNE

Lp.	Grupa miejscowości	Typ straży	S e k c j e		Etat sprzętu	Stan liczebności członków ochotników
			ilość	rodzaj		
1.	miejscowości od 300 do 500 mieszkańców	Kr	1 2	gaśnicza specjalne	1 sikawka 1 wóz konny 2 beczkowszy konne	24
2.	miejscowości od 501 do 2000 mieszkańców	Km	2 2	gaśnicze specjalne	2 sikawki lub 1 sikawka z 1 motopompą 2 wozy konne 2 beczkowszy konne	36
3.	miejscowości od 2001 do 5000 mieszkańców	S1	2 2	gaśnicze specjalne	2 sikawki 1 motopompa 2 wozy konne lub 1 samochód i 1 wóz konny 2 beczkowszy konne	48
4.	miejscowości od 5001 do 10000 mieszkańców oraz miasta powiatowe poniżej 5000 mieszkańców	S2	2 2	gaśnicze specjalne	1 sikawka 2 motopompy 1 samochód gaśniczy 1 samochód-beczkwóz 1 beczkwóz konny	48
5.	miejscowości od 10001 do 20000 mieszkańców	S3	2 2	gaśnicze specjalne	3 motopompy 2 samochody gaśnicze 1 samochód-beczkwóz 1 beczkwóz konny	48

Stan liczebny personelu zawodowego przy ochotniczych strażach pożarnych.

1. Dla obsługi bez konserwacji i naprawy sprzętu pożarniczego oraz dla obsady powiatowych punktów alarmowo-informacyjnych ustala się stan liczebny personelu zawodowego na każdy powiat na 3 osoby.

2. Dla grupy 5 miejscowości o ilości mieszkańców od 10.001 do 20.000 ustala się stan liczebny personelu zawodowego na 8 osób.

Uwaga: 1. W miejscowościach liczących mniej niż 2.000 mieszkańców powinna być zorganizowana terenowa ochotnicza straż pożarna typu S1, jeżeli w promieniu 10 km od takiej miejscowości nie ma innej jednostki straży pożarnej typu S1, S2, S3 lub zawodowej straży pożarnej.

2. W miejscowościach liczących do 300 mieszkańców, jeżeli w promieniu 3 km od takiej miejscowości nie ma żadnej innej jednostki straży pożarnej, powinna być zorganizowana straż typu Kr.

Załącznik nr 2

TERENOWE ZAWODOWE STRAŻE POŻARNE

1. Personel zawodowej straży pożarnej ustalony na podstawie § 7 zarządzenia w stosunku do ilości mieszkańców dzieli się na:

- służbę liniową, stanowiącą 92% ogólnego stanu,
  - służbę administracyjną, stanowiącą 3% ogólnego stanu,
  - służbę zewnętrzną, stanowiącą 5% ogólnego stanu.
2. 60 — 70% stanu służby liniowej stanowi obsadę jednostek gaśniczych, a 30 — 40% stanu służby liniowej stanowi obsadę jednostek specjalnych.

3. Stan osobowy sekcji gaśniczej ustala się na 9 strażaków. Stan osobowy sekcji specjalnej ustala się na 4 strażaków.

4. Ilość pojazdów mechanicznych jest podstawą do ustalenia etatu wyposażenia zawodowej straży pożarnej na podstawie norm wyposażenia pojazdu mechanicznego według wytycznych Komendy Głównej Straży Pożarnej.

5. Etaty wyposażenia, straży w pojazdy mechaniczne ustala się dla miejscowości:

- od 20.000 do 30.000 mieszkańców — na 2 pojazdy gaśnicze i 2 pojazdy specjalne,
- od 30.000 do 50.000 mieszkańców — na 3 pojazdy gaśnicze i 2 pojazdy specjalne,
- od 50.000 do 100.000 mieszkańców — na 4 pojazdy gaśnicze i 3 pojazdy specjalne.

6. Etaty wyposażenia straży w pojazdy mechaniczne dla miejscowości powyżej 100.000 mieszkańców ustala się według ilości sekcji gaśniczych i specjalnych, przyjmując jeden pojazd na 2 sekcje.

7. Etaty pojazdów mechanicznych pomocniczych — osobowych, ciężarowych oraz motocykli — ustala dla poszczególnych zawodowych straży pożarnych Komendant Główny Straży Pożarnej.

8. W zależności od warunków lokalnych na wniosek wojewódzkiego komendanta straży pożarnej Komendant Główny Straży Pożarnej może zwiększyć lub zmniejszyć etaty, ustalone powyżej dla poszczególnych miejscowości.

Załącznik nr 3

ZAKŁADOWE STRAŻE POŻARNE

Lp.	Grupa zakładów	Typ straży	S e k c j e		Etat sprzętu	Stan liczebny personelu straży	
			ilość	rodzaj		ochotniczej obywatelskiej	zawodowej
1.	zakłady o zatrudnieniu 100 — 500 osób	Rr 1 lub Rm 1	1	gaśnicza	1 sikawka lub 1 motopompa 1 wózek dwukołowy	18	—
2.	zakłady o zatrudnieniu 500 — 1.000 osób	Rm 2	2	gaśnicze	2 motopompy 2 wózki dwukołowe	36	9
3.	zakłady o zatrudnieniu 1.000 — 2.000 osób	S1	2	gaśnicze	2 motopompy 1 wózek dwukołowy 1 samochód gaśniczy	36	20
4.	zakłady o zatrudnieniu 2.000 — 5.000 osób	S2	2	gaśnicze	2 motopompy 2 samochody gaśnicze	—	40
5.	zakłady o zatrudnieniu powyżej 5.000 osób	S3	2 1	gaśnicze specjalna	2 motopompy 2 samochody gaśnicze 1 samochód specjalny	—	60

U w a g a: 1. Podane w tabeli etaty sprzętu są niezależne od sprzętu używanego przez służbę dozoru i mogą być zwiększone lub zmniejszone w trybie § 14 zarządzenia.

2. Za podstawę przy ustalaniu stanu zatrudnienia przyjmuje się ilość pracowników zatrudnionych na jednej zmianie, biorąc pod uwagę zmianę zatrudniającą najwięcej pracowników.

Załącznik nr 4

KATEGORIE NIEBEZPIECZEŃSTWA ZAKŁADÓW PRACY

Kategoria zakładu	Charakterystyka niebezpieczeństwa pożarowego procesu technologicznego	Określenie charakteru zakładu
I	Zakłady związane z zastosowaniem: substancji, których zapalenie lub wybuch może nastąpić na skutek działania wody lub tlenu z powietrza, cieczy o temperaturze zapłnienia 28° C i niżej, gazów palnych, których dolna granica wybuchowości wynosi mniej niż 10% objętości powietrza, przy zastosowaniu tych gazów i cieczy w ilościach, które mogą utworzyć z powietrzem mieszanki wybuchowe.	Oddziały obróbki i stosowania sodu i potasu, główne oddziały fabryk sztucznego włókna, oddziały polimeryzacji syntetycznego kauczuku, stacje wodoro- we i acetylenowe, oddziały fabryk produkujące taśmy filmowe w stanie surowym, oddziały chemiczne fabryk sztucznego jedwabiu, oddziały ekstrakcji benzynowej, oddziały odwadniania i destylacji paliw płynnych, oddziały rektyfikacji rozpuszczalników, organicznych o temperaturze zapłnienia 28° C lub niższej.
II	Zakłady związane z zastosowaniem: cieczy o temperaturze zapłnienia 28 — 120° C, gazów palnych, których dolna granica wybuchu wynosi więcej niż 10% objętości powietrza, jeżeli zastosowanie tych gazów i cieczy następuje w takich ilościach, które zmieszane z powietrzem mogą utworzyć mieszankę wybuchową. Zakłady, w których powstają zawiesiny włókna palnego lub pył w takich ilościach, że w połączeniu z powietrzem mogą utworzyć mieszanki wybuchowe.	Oddziały przygotowujące i transportujące pył węglowy i mąkę drzewną, stacje przemywania oraz wyparowywania cystem, beczek, zbiorników po mazucie i innych cieczach o temperaturze zapłnienia od 28 do 120° C, oddziały przemiałowe młynów, oddziały przeróbki syntetycznego kauczuku, oddziały oblewu i składy palnej taśmy filmowej, oddziały produkcji pudru cukrowego itp.
III	Zakłady związane z obróbką lub stosowaniem twardych substancji materiałów palnych oraz cieczy o temperaturze zapłnienia ponad 120° C.	Tartaki, zakłady obróbki drewna, stolarnie, modelarnie, fabryki beczek oraz opakowań drzewnych, fabryki trykotażu i odzieżowe, roszarnie lnu i konopi, składy i wstępna obróbka bawełny, oddziały fabryk włókienniczych i papierni, oddziały oczyszczania ziarna w młynach, elewatory zbożowe, oddziały regeneracji oleju i smarów, nasycalnie progów, pomieszczenia transformatorowe, w których urządzenia elektryczne pracują w olejach, oraz stacje przepompowywania paliw i płynów o temperaturze zapłnienia ponad 120° C.
IV	Zakłady związane z obróbką materiałów niepalnych w stanie roztopionym lub żaru dających promieniowanie ciepła, połączone z systematycznym wydzielaniem iskier lub płomienia, oraz zakłady związane ze spalaniem twardego, płynnego lub gazowego materiału opałowego	Odlewnie metali, pomieszczenia pieców stacji gazogeneratorowych, kuźnie, parowozownie, oddziały gorącej i termicznej obróbki metali, oddziały badania silników, pomieszczenia silników spalinowych, hale maszyn w elektrowniach, stacje obsługi samochodów i garaże.
V	Zakłady związane z zimną obróbką niepalnych substancji i materiałów	Oddziały zimnej obróbki metali (oprócz magnezu), produkcja sody (oprócz pomieszczeń pieców), stacje kompresorowe powietrza i innych niepalnych gazów, oddziały regeneracji, kwasów, zajezdnie elektrowozów i trolleybusów, narzędziownie, wydobywanie i zimna obróbka minerałów, rud azbestu, soli i innych materiałów niepalnych, stacje przepompowywania niepalnych cieczy, oddziały z mokrymi procesami fabryk tekstylnych i papierni, oddziały przetwórstwa produktów mącznych, rybnych, mięsnych itp.

- U w a g a:**
1. Do kategorii I, II i III nie zalicza się zakładów, w których płyny i gazy palne używane są jako paliwo lub zużytkowane są w pomieszczeniu, w którym są produkowane, jak również zakłady, w których proces technologiczny przebiega przy zastosowaniu otwartego płomienia.
  2. Magazyny i składy pod względem bezpieczeństwa pożarowego dzielą się na kategorie I, II, III, IV, V według niebezpieczeństwa pożarowego przechowywanych w nich materiałów.